

การบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม The Administration Manages Funds Village Loan to Family Development and The Community Sustainability : Maha Sarakham Province

พรพิมล เจริญมีประเสริฐ¹ และภณิดา สุนทรไชย²

Pornpimon Chalermmeeprasert¹ and Phanita Soonthornchai²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน สู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน **ประการที่สอง** เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนฯ เขตชุมชนเมือง จังหวัดมหาสารคาม และ **ประการที่สาม** เพื่อหาแนวทางการให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน สู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งสู่หมู่บ้านและชุมชน ให้เป็น ภูมิคุ้มกันวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเมือง จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 3 เขต เขตละ 2 ชุมชน รวมเป็น 6 ชุมชน ในแต่ละเขตเลือกชุมชนที่มีเงินกองทุนมาก 2 ลำดับ นำประชากร คือ จำนวนสมาชิกกองทุนฯ ที่กู้ยืมจาก 6 ชุมชน จำนวน 619 คนมาสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 277 คน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านข้อมูลส่วนบุคคล

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.24 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 59 ปีขึ้น สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวนสมาชิกในครอบครัวของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ มีจำนวน 4 - 6 คน จำนวนบุตรหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบที่กำลังศึกษาเล่าเรียนของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ มีจำนวน 2 คน อาชีพของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ พบว่ามีอาชีพค้าขาย ระดับการศึกษาของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับประถมศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน อยู่ในระหว่าง 3,000 - 5,000 บาท
2. พื้นที่ที่ทำกินของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ มีที่ต่ำกว่า 1 ไร่ มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านพักของตนเอง ไม่มีภาระในการผ่อนชำระ
3. จำนวนเงินที่ขอยืมกู้ของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ อยู่ระหว่างจำนวน 15,001- 20,000 บาท ส่วนจำนวนหนี้คงเหลือหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้เพราะรออนุมัติเงินกู้

¹ DODT. (Doctor of Organization Development and Transformation) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 3 สิงหาคม 2553 รับลงพิมพ์ 16 กันยายน 2553

ด้านสถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุน

1. ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนฯ มากกว่า 6 ปี และมีประสบการณ์การเข้ารับการอบรม เรื่องที่ได้รับการอบรมมากที่สุด คือ การเขียนโครงการกู้เงินกองทุน และยังมีความต้องการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ
2. องค์กรที่ทำให้ความรู้แก่กองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่คือพัฒนาการอำเภอ
3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง มีความสามารถเขียนโครงการกู้เงินได้ด้วยตนเอง และได้รับความสะดวกมากในการขอกู้เงินกองทุน ได้มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินกองทุนนำไปใช้ในด้านการค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนการนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้หนี้ในระบบมีเพียงร้อยละ 4.89 เท่านั้น
4. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดมากถึงร้อยละ 72.28

การบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของสมาชิกด้านต่างๆ

1. ด้านการเกษตร สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ได้นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ในด้านเกษตร การทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และเลี้ยงปลา
2. ด้านการค้า/ธุรกิจ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ ได้นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ด้านการค้า/ธุรกิจ 1) ธุรกิจการผลิตเกี่ยวกับการผลิตขนม 2) ธุรกิจจำหน่ายเกี่ยวกับขายของชำ และ 3) ธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน
3. ด้านอุปโภค/บริโภค สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ ได้นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ในด้านอุปโภค/บริโภค เกี่ยวกับซื้ออาหารการกิน
4. ด้านการศึกษาบุตรหลาน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีภาระในการศึกษาของบุตรหลานจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 113 คนนั้น ได้มีภาระค่าใช้จ่ายให้การศึกษาต่อเดือนส่วนใหญ่คือ ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท
5. ด้านการนำไปใช้หนี้ในระบบ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีหนี้ในระบบ จำนวน 59 คน โดยส่วนใหญ่มีหนี้จำนวนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท ส่วนการจ่ายให้เจ้าหนี้ต่อเดือนนั้น พบว่า จ่ายให้ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง สรุปเป็นประเด็นที่สมาชิกกองทุนเสนอแนะไว้ ดังนี้ ควรเพิ่มเงินกู้ เพื่อให้เพียงพอกับการลงทุน ควรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ พยายามหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ในระบบ สอนให้รู้จักประหยัด ไม่เห่อตามกระแสสังคมสมัยใหม่ คณะกรรมการกองทุนควรเพิ่มเงินฉุกเฉินเพื่อสามารถนำไปใช้หนี้ในระบบได้บ้าง รับประทานอาหารในบ้านพร้อมกันทั้งครอบครัว จะเป็นการประหยัดได้อีกทางหนึ่ง ควรตั้งร้านสหกรณ์ชุมชน เพื่อให้สมาชิกมีเงินออมและได้รับปันผลปลายปี ช่วยกันประหยัดน้ำ - ไฟ ควรทำการเกษตรตามวัตถุประสงค์ของการกู้ที่ระบุไว้ ถ้ามีทุนการศึกษาน้อย ก็ควรแนะนำให้บุตรหลานเรียนสายวิชาชีพหรือหลักสูตรระยะสั้นไว้ก่อน เมื่อมีอาชีพแล้วจึงหาโอกาสศึกษาต่อภายหลัง

คำสำคัญ : กองทุนหมู่บ้าน

ABSTRACT

The objectives of the research were to survey personal data and status of community funds membership, 2 to analyze loan management of the funds, and to find strategies for the development of loan management system for sustainable community development. The population was 619 members of community funds from 6 communities and 277 sample subjects were selected by Taro Yamane method.

Result of this research

Personal data

1. The findings indicated that 84.24 percent of the members were females who were over 59 years old. Most of them were married. They were from 4-6 member family with 2 children who were studying. Most of them were merchants with a primary school diploma. Their income was about 3000 - 5000 baht a month.

2. The members had occupied 1 less rai of agricultural area and they had their own house.

3. The members asked for a 15000 - 20000 baht loan.

Membership of community funds

1. Most of the members were over 6 -year - membership, they got experience in writing a proposal for community fund loan.

2. The office of district development was a main organization to provide knowledge to the members.

3. Most of the members attended the meeting and they were able to write a proposal for a loan with a commercial purpose. However, only 4.89 percent of the loan was used for illegal dept.

4. 72.28 percent of the members spent money legally regarding the objective of loans.

Loan management of community funds

1. In regard to an agricultural purpose, the finding indicated that most of the members spent money on growing rice, vegetables, flowers, raising chicken and fish.

2. Regarding a business purpose, the research finding indicated that most of the members spent money on productive business, desert/sweet business, grocery and service business such as house cleaner.

3. The finding indicated that most of the members spent money on buying food regarding the consumption.

4. The members spent money about 1000-3000 baht on education for their children regarding education.

5. 59 members spent money on their illegal dept. It was about 10000 - 15000 baht.

Suggestions

In regard to the suggestions, it is concluded that the amount of loan should be sufficient for the members, the family account should be made regularly. Moreover, the members should avoid being in an illegal dept. The amount of money should be more for an emergency case and the community cooperative should be established for saving purpose of the members. The family members should have meal together at the same time and save water and electricity. The members should spend their money strictly based on the objective of loan. In case of the limited funds for education, the members should recommend their children to take short professional courses in vocational schools or colleges.

Keywords : Funds Uillage Loan.

บทนำ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. 2544 ตามที่รัฐบาลในยุคนั้นได้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเรื่องการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

กองทุนหมู่บ้าน จึงนับเป็นทางเลือกที่ประชาชนให้ความมุ่งหวังมากที่สุดที่จะนำมาซึ่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจกรรมอาชีพ ในขณะที่เดียวกันประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเดือดร้อนและมีความจำเป็นต้องใช้เงินหมุนเวียนโดยตัวเงินจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเงินนอกระบบที่มีระบบการเรียกเก็บคืนต่อวัน ร้อยละ 20 ซึ่งนับเป็นเรื่องที่คอยซ้ำเติมคนจนที่หาเช้ากินค่ำ ดังนั้นนโยบายเร่งด่วนอีกหนึ่งของรัฐบาลที่มุ่งหวังเข้ามาแก้ไขปัญหาได้จัดโครงการธนาคารประชาชนหรือธนาคารคนจนขึ้น โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การปล่อยกู้ให้แก่ประชาชนรายย่อยที่ต้องการลงทุนในธุรกิจส่วนตัว (Micro Business) แต่ไม่มีทุนรอนเริ่มต้นและไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเพื่อขอกู้เงินจากธนาคาร

รัฐบาลได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบการขับเคลื่อนนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับประเทศ อธิบดีฯ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ในระดับจังหวัด มีพัฒนาการจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการของคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดในระดับอำเภอ มีพัฒนาการอำเภอเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ และร่วมเป็นคณะอนุกรรมการฯ คณะทำงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในส่วนกลางอีกหลายชุด

กรมการพัฒนาชุมชน จึงเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องรับผิดชอบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ภายใต้การขับเคลื่อนของรัฐบาลที่ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) และสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.)

นโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล ดำเนินงานครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานถึงระดับตำบลและหมู่บ้านทั่วประเทศเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถติดตามช่วยเหลือให้คำแนะนำ สนับสนุน และแก้ปัญหาค่าเงินกองทุนหมู่บ้านได้ทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ดังนั้นกว่า 9 ปีที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนได้ให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกองทุนในระดับหมู่บ้านทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยได้ดำเนินการในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. สนับสนุน ให้คำแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยง ในกระบวนการจัดเวทีประชาคมของทุกกองทุน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานกองทุน การสร้างจิตสำนึกร่วมกัน การเลือกกรรมการกองทุน การวางระเบียบกองทุน และการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกองทุน
2. ให้คำแนะนำการพัฒนาอาชีพ การจัดทำบัญชีกระบวนการบริหารจัดการกองทุน และการแก้ปัญหามาชิกไม่คืนเงินโดยใช้มาตรการทางสังคมและทางกฎหมาย
3. ประชุม/อบรมสมาชิกกองทุนและกรรมการกองทุน ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับอำเภออย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กรรมการกองทุน สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน และปลูกฝังจิตสำนึกให้รักและหวงแหนเงินกองทุนหมู่บ้าน ตามปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน
4. พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้กรรมการกองทุน เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านทุกกองทุน ให้เกิดความเรียบร้อย ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน กระบวนการบริหารกองทุน ระบบบัญชี ระเบียบข้อบังคับกองทุน การตรวจสอบ และเรื่องร้องเรียน ปัญหาการดำเนินงาน

6. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานกองทุนเป็นประจำ ทุก 3 เดือนและรายงานเฉพาะกิจอื่นๆ รวมทั้งตรวจสอบ ข้อเท็จจริงกรณีปัญหา รายงานผู้บังคับบัญชาโดยตรงและ รายงานให้ สทบ.ทรวบ จัดทำข้อมูลการจัดระดับกองทุน การประกวดกองทุน สนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนา เครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

7. ประสานหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้าน

8. ติดตามเยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ทั้งแก่กรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

9. จัดตั้งคลินิกระดับอำเภอ จังหวัด เขต และกรมฯ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตอบปัญหาข้อข้องใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในที่ตั้งโดยตรงและทาง อินเทอร์เน็ต

การบริหารกองทุนแต่ละกองทุน จะบริหารโดย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ซึ่งได้มาจากตัวแทนตาม ประชาชนที่ชาวบ้านเลือกขึ้นมาจำนวน 15 คน มีสัดส่วน ชายหญิงใกล้เคียงกัน คือ 8 คน/7 คน นับว่าเป็นการสร้าง ความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมกัน และให้รู้สึกว่าเป็นเงินที่ ชาวบ้านต้องรักษาเอาไว้ของส่วนร่วมในชุมชน และยังก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนของตนเอง นั่นก็คือเป็นจุดเด่น ของกองทุนหมู่บ้านฯ

เนื่องจากในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามามีบทบาท อิทธิพลอย่างสูงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ประกอบกับ ทั้งสองโครงการจัดได้ว่าเป็นการวัดศักยภาพของประชาชน ในการบริหารและการจัดการเพื่อให้เกิดผลต่อระบบการ บริหารจัดการในระดับชาติต่อไป จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัย มีความประสงค์จะศึกษาถึงการบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุน หมู่บ้านสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนใน

จังหวัดมหาสารคามว่า มีรูปแบบการบริหารและการจัดการ เงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านอย่างไรและมีปัญหาใดเกิดขึ้นบ้างจาก การที่ได้เริ่มก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน และสมาชิก กองทุนฯ ได้บริหารจัดการเงินกู้ยืมในการนำพาครอบครัว ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในครอบครัวได้อย่างมั่นคง เพียงใด อีกทั้งเป็นการติดตามความก้าวหน้าของการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านของจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ได้ ข้อมูลนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการหาแนวทาง สร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพ การเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเงินกู้ยืมจากกองทุน หมู่บ้านของสมาชิกกองทุนฯ เขตชุมชนเมือง จังหวัด มหาสารคาม
3. เพื่อหาแนวทางการให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีขีด ความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกู้ยืม กองทุนหมู่บ้านสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งสู่หมู่บ้าน และชุมชน ให้เป็นภูมิคุ้มกันวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมใน อนาคต

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาการบริหารจัดการเงิน กู้ยืมของสมาชิกกองทุนฯ ขีดความสามารถของสมาชิกในการ นำเงินกู้ยืมไปพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน
2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** กองทุนหมู่บ้านของชุมชนเมือง 6 ชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) ชุมชนธัญญา 1 2) ชุมชนธัญญา 2 3) ชุมชนศรีมหาสารคาม 4) ชุมชนมหาชัย 5) ชุมชนสองเหนือ และ 6) ชุมชนอภิสิทธิ์
3. **ขอบเขตด้านประชากร** สมาชิกกองทุนหมู่บ้านของ ชุมชนเมือง 6 ชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) ชุมชน ธัญญา 1 2) ชุมชนธัญญา 2 3) ชุมชนศรีมหาสารคาม 2 4) ชุมชนมหาชัย 5) ชุมชนสองเหนือ และ 6) ชุมชนอภิสิทธิ์ จำนวนทั้งสิ้น 619 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methodology) ประกอบด้วยเชิงปริมาณและคุณภาพโดยมีลักษณะปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ยื่นโครงการการกู้ยืมเงินกองทุนในเขตชุมชนเมืองทั้ง 3 เขต ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับเงินจัดสรร 1 ล้านบาท แล้ว 14 ชุมชน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

2.1 เลือกแบบเจาะจงจากกองทุนหมู่บ้าน จากชุมชนเมืองทั้ง 3 เขต เขตละ 2 ชุมชน รวมเป็น 6 ชุมชน ประกอบด้วยชุมชน 1) ชุมชนธัญญา 1 2) ชุมชนธัญญา 2 3) ชุมชนศรีมหาสารคาม 2 4) ชุมชนมหาชัย 5) ชุมชนสองเหนือ และ 6) ชุมชนอภิสิทธิ์ จำนวนทั้งสิ้น 619 คน

2.2 ในแต่ละเขต เลือกชุมชนที่มีเงินกองทุนมาก 2 ลำดับ

2.3 นำประชากร คือ จำนวนสมาชิกกองทุนฯ ที่กู้ยืม จาก 6 ชุมชน จำนวน 619 คน มาสุ่มเพื่อหา กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 277 ราย

เครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางจากการศึกษาบริบทชุมชน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัยด้วยตนเอง ให้มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 4 ตอน รวม 30 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตรหลานที่ต้องจ่ายค่าให้การศึกษา อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน พื้นที่ที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย และจำนวนเงินที่ขอกู้เงินกองทุน มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 สถานภาพด้านการเป็นสมาชิกกองทุน คำถามเกี่ยวกับระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุน ประสบการณ์ การเข้ารับการอบรม ความต้องการเรื่องที่จะอบรม องค์กรที่เคยมาให้ความรู้ การเข้าร่วมประชุมสามัญและวิสามัญของกองทุนหมู่บ้านในชุมชน ความสามารถในการเขียนโครงการกู้เงิน การได้รับความสะดวกในการกู้ วัตถุประสงค์ของการกู้ และการนำเงินกู้ที่ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก คำถามเกี่ยวกับการนำเงินที่กู้ได้ไปดำเนินการในด้านต่อไปนี้ 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านการค้า/ธุรกิจ 3) ด้านอุปโภค/บริโภค 4) ด้านการศึกษาบุตรหลาน 5) ด้านการนำไปใช้หนี้ระบบ มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

4.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและการใช้ภาษา

4.3 ปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือตามผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ แล้วนำไปดำเนินการวิจัยต่อไป

การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Participatory Action Research = PAR)

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมทีมวิจัยเพื่อศึกษาบริบทของกองทุนฯ ชุมชนเมือง โดยศึกษาในประเด็น

1. จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ
2. จำนวนเงินกองทุนฯ
3. จำนวนสมาชิกกองทุนฯ

4. จำนวนสมาชิกกองทุนผู้กู้ยืม

5. วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

6. ปัญหาของกองทุนฯ

การศึกษาบริบทครั้งนี้ ศึกษาจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 ทีมวิจัยประชุมและมีหนังสือจาก

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ขอความร่วมมือไปยังผู้คณะกรรมการกองทุน และประสานงาน ทั้งด้วยตัวเองและทางโทรศัพท์ เพื่อกำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ดัง กำหนดการ ดังนี้

1. วันที่ 22 เมษายน 2553 ชุมชนอภิสิทธิ์ ณ ศาลา วัดอภิสิทธิ์
2. วันที่ 23 เมษายน 2553 ชุมชนศรีมหาสารคาม ณ สำนักงานกองทุน
3. วันที่ 24 เมษายน 2553 ชุมชนสองเหนือ ณ สำนักงานกองทุน
4. วันที่ 25 เมษายน 2553 ชุมชนธัญญา 1 และ 2 ณ สำนักงานกองทุนธัญญา 1
5. วันที่ 29 เมษายน 2553 ชุมชนมหาชัย ณ ศาลา วัดมหาชัย

กิจกรรมของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. หัวหน้าโครงการวิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และที่มาของโครงการ
2. สุ่มถาม-พูดคุยรายบุคคล เพื่อสร้างความคุ้นเคย
3. อธิบายถึงการนำเงินที่กู้ได้มาก่อให้เกิดประโยชน์
4. อธิบายประเด็นสำคัญๆ เพื่อสร้างความเข้าใจของการสัมภาษณ์
5. จัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยแบ่งกลุ่ม 3 - 5 กลุ่ม จำนวนเท่าๆ กันหรือใกล้เคียงกัน และมีผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยพยายามให้ได้ข้อมูลครบทุกข้อ ทุกประเด็น จนกว่าจะแล้วเสร็จ
6. ทีมวิจัยตรวจความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

7. เปิดโอกาสให้ซักถาม - กล่าวขอบคุณ และ ปิดประชุม

การประชุมเชิงปฏิบัติการใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นวิจัย หาแนวทางการบริหารจัดการเงินกู้จากกองทุนฯ การสรุปบทเรียน และการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมเพื่อตอบโจทย์คำถามการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (จากขั้นตอนที่ 3) ในรูปแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน (SWOT : SWOT analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการดำเนินการดังนี้

1. จากการศึกษาบริบทชุมชนโดยการลงพื้นที่ของทีมวิจัยและจากเอกสาร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ
2. ศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ด้วยการสังเกตแล้วจดบันทึก
3. ศึกษาอย่างเป็นทางการจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยทีมวิจัยและผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปร่วมกันจนได้แนวทางในการบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนฯ มาสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ฉะนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลจากเครื่องมือตอนที่ 1 - 3 ในส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่า ร้อยละ
2. ข้อมูลจากเครื่องมือตอนที่ 1 - 3 ในส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์หรือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3. ข้อมูลจากเครื่องมือตอนที่ 4 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดทั้งหมด โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และจัดอันดับความสำคัญ

4. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT : SWOT analysis) ในภาพรวมของสมาชิกกองทุนผู้เยี่ยมเงินกองทุนหมู่บ้านฯ ในชุมชนเมือง จังหวัดมหาสารคาม

- **S** มาจาก Strengths ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็งของสมาชิกกองทุนที่บ่งบอกถึงความสามารถนำเงินกู้มาพัฒนาครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

- **W** มาจาก Weaknesses ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนของสมาชิกกองทุนที่ไม่มีความสามารถนำเงินกู้มาพัฒนาครอบครัวได้ ไม่นำมาใช้ตามวัตถุประสงค์และไม่เกิดรายได้

- **O** มาจาก Opportunities ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก หมายถึง โอกาสในการได้เข้าการอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เกี่ยวกับการเขียนโครงการกู้เงิน เรื่องการออมเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน การพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม เป็นต้น

- **T** มาจาก Threats ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก หมายถึง อุปสรรคจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่ให้ความใส่ใจเท่าที่ควร เช่น การเพิ่มเงินให้กองทุนฯ การจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจตามที่ชุมชนต้องการในอนาคตอันนำไปสู่การพัฒนาครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 277 คน แต่สามารถเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 184 คน ฉะนั้นแบบสัมภาษณ์ที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจึงเท่ากับ 184 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66.42 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 เพศ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.24 ส่วนเพศชายมีเพียงร้อยละ 15.76 เท่านั้น

1.2 อายุ สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่มีอายุ

มากกว่า 59 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 36.42 รองลงมาอายุระหว่าง 54 - 59 ปีคิดเป็นร้อยละ 17.93 และอายุระหว่าง 42 - 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.30 ปีตามลำดับ ส่วนอายุต่ำสุดคือต่ำกว่า 30 ปีมีอยู่ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.63

1.3 สถานภาพ สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่สมรส

แล้ว คิดเป็นร้อยละ 61.96 รองลงมาเป็นหม้ายร้อยละ 21.74 และเป็นโสด ร้อยละ 12.50

1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกกองทุนฯ

ส่วนใหญ่มีจำนวน 4 - 6 คน คิดเป็นร้อยละ 59.78 รองลงมา มีจำนวน 1 - 3 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 และมีจำนวน 7 - 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80

1.5 จำนวนบุตรหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบที่กำลัง

ศึกษาเล่าเรียน สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีผู้ที่ต้องรับผิดชอบที่กำลังศึกษาเล่าเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 รองลงมาไม่ได้รับผิดชอบ (ไม่มี) และมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 27.72 เท่าๆ กัน

1.6 อาชีพของสมาชิกกองทุน ส่วนใหญ่พบว่า

มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 27.72 รองลงมามีอาชีพเป็นเกษตรกรและเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.20 เท่าๆ กัน

1.7 ระดับการศึกษาของสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่

อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.37 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.46 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.30

1.8 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนของสมาชิก

กองทุน ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 3,000 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.81 รองลงมามีรายได้มากกว่า 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.11

1.9 พื้นที่ทำกินของสมาชิกกองทุน ส่วนใหญ่

มีที่ต่ำกว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.59 รองลงมาที่มีจำนวน

1 - 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.83 และมีที่มากกว่า 9 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.43

1.10 ที่อยู่อาศัยของสมาชิกกองทุน ส่วนใหญ่เป็นบ้านพักของตนเอง ไม่มีภาระในการผ่อนชำระ คิดเป็นร้อยละ 63.59 รองลงมาเป็นบ้านพักของตนเอง ยังมีภาระในการผ่อนชำระ คิดเป็นร้อยละ 28.26 และอาศัยอยู่กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 5.43 ตามลำดับ

1.11 จำนวนเงินที่ขอยืมกู้กองทุน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างจำนวน 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.48 รองลงมาอยู่ระหว่างจำนวน 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.59 และอยู่ระหว่างจำนวน 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.15 ตามลำดับ

1.12 จำนวนหนี้คงเหลือ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้เพราะรออนุมัติเงินกู้ คิดเป็นร้อยละ 27.72 รองลงมามีหนี้เหลืออยู่ระหว่างจำนวน 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.33 และมีหนี้เหลืออยู่ระหว่างจำนวน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.53 ตามลำดับ

2. ด้านสถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกองทุน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนมากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.02 รองลงมาอยู่ในระหว่าง 4 - 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.54 และระหว่าง 1 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.22 ตามลำดับ ส่วนเวลาที่เป็นสมาชิกกองทุนต่ำกว่า 1 ปี มีเพียงร้อยละ 6.52 เท่านั้น

2.2 ประสิทธิภาพการเข้ารับการอบรม สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 52.72 เรื่องที่ได้รับการอบรมมากที่สุดคือการเขียนโครงการกู้เงินกองทุนฯ คิดเป็นร้อยละ 29.35 รองลงมาเกี่ยวกับระเบียบการกู้เงิน คิดเป็นร้อยละ 26.09 และการพัฒนาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 21.20 ส่วนผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรมมีร้อยละ 47.28 ส่วนใหญ่ติดภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 28.26 รองลงมาเพราะไม่ได้รับเชิญ คิดเป็นร้อยละ 15.76 และผู้ไม่ประสงค์จะเข้าอบรม คิดเป็นร้อยละ 3.26

2.3 ความต้องการอบรมเพิ่มเติม สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนา

อาชีพ คิดเป็นร้อยละ 53.26 รองลงมาได้แก่ การเขียนโครงการกู้เงินกองทุนฯ และระเบียบการกู้เงิน คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ส่วนเรื่องที่มีความต้องการใกล้เคียงกันคือเกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร ร้อยละ 17.93

2.4 องค์กรที่ให้ความรู้แก่กองทุนหมู่บ้านของชุมชน องค์กรที่ให้ความรู้แก่กองทุนหมู่บ้านของชุมชนส่วนใหญ่คือ พัฒนาการอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมาสมาชิกจำไม่ได้ว่าเป็นหน่วยงานใด คิดเป็นร้อยละ 24.46 จากธนาคารออมสิน คิดเป็นร้อยละ 20.65 จากพัฒนาการจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 16.85 และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 13.04

2.5 การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและประชุมวิสามัญของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.87 รองลงมาสมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.52 ส่วนผู้ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยมีเพียงร้อยละ 7.61

2.6 ความสามารถในการเขียนโครงการกู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่สามารถเขียนโครงการกู้เงินได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 67.93 รองลงมาให้ผู้อื่นเขียนโครงการกู้เงินให้ คิดเป็นร้อยละ 27.72 ส่วนไม่ได้เขียนโครงการแต่กู้โดยใช้วาจามีเพียงร้อยละ 4.35 เท่านั้น

2.7 ความสะดวกในการขอกู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกมากในการขอกู้เงินกองทุน คิดเป็นร้อยละ 74.46 รองลงมาได้รับความสะดวกปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 21.74 ได้รับความสะดวกน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.26 ส่วนไม่ได้รับความสะดวกเลยมีเพียงร้อยละ 0.54 เท่านั้น

2.8 วัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินกองทุนในด้านการค้าขาย/ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 60.87 รองลงมาทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 20.65 ด้านให้การศึกษาบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 19.02 ตามลำดับ ส่วนการนำไปใช้หนี้ในระบบมีเพียงร้อยละ 4.89 เท่านั้น

2.9 การนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่ได้นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ตาม

วัตถุประสงค์ทั้งหมดมากถึงร้อยละ 72.28 และนำไปใช้เป็นส่วน คัดเป็นร้อยละ 27.72 ซึ่งได้แก่ เพื่อการศึกษา บุตรหลาน ร้อยละ 10.87 เก็บไว้เมื่อยามฉุกเฉิน ร้อยละ 5.43 นำไปใช้หนี้ในระบบบางส่วน ร้อยละ 4.89 เป็นทุนสำรองไว้ เพื่อค้าขายร้อยละ 4.35 และเป็นค่ารักษาพยาบาลคนใน ครอบครัว ร้อยละ 2.17

3. ด้านการบริหารจัดการเงินกู้ยืมกองทุนของสมาชิก

3.1 ด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ได้นำเงินจากการกู้ กองทุนไปใช้ในการเกษตร ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ การ ทำนา ร้อยละ 28.80 ปลูกพืชผักสวนครัว ร้อยละ 18.48 เลี้ยงไก่ ร้อยละ 17.93 ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ร้อยละ 13.04 และเลี้ยงปลา ร้อยละ 8.70

3.2 ด้านการค้า/ธุรกิจ ส่วนใหญ่ได้นำเงินจาก การกู้กองทุนไปใช้ด้านการค้า/ธุรกิจ ดังนี้ 1) ธุรกิจการผลิต เกี่ยวกับการผลิตขนม ร้อยละ 21.20 ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยละ 4.90 และทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย ร้อยละ 1.63 ตามลำดับ 2) ธุรกิจ จำหน่ายเกี่ยวกับขายของชำร่วยร้อยละ 19.02 ขายเสื้อผ้า ร้อยละ 6.52 และขายอาหาร ข้าวสาร ขนม เครื่องดื่มร้อยละ 5.43 ตามลำดับ 3) ธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับการทำ ความสะอาดบ้าน ร้อยละ 12.50 ซัก รีด ร้อยละ 9.78 และ ตัดเย็บเสื้อผ้า ร้อยละ 8.15

3.3 ด้านอุปโภค/บริโภค ส่วนใหญ่ได้นำเงินจาก การกู้กองทุนไปใช้ในการอุปโภค/บริโภค เกี่ยวกับซื้อ อาหารการกิน ร้อยละ 70.65 นำไปซื้อเครื่องใช้ส่วนตัวและ สำหรับครัวเรือน ร้อยละ 41.30 การนำไปรักษาสุขภาพ ร้อยละ 31.52 และนำไปซื้อรถ/ซ่อมรถ ร้อยละ 8.70

3.4 ด้านการศึกษาบุตรหลาน สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่มีภาระในการศึกษาของบุตรหลานจำนวนสมาชิก กองทุนทั้งสิ้น 113 คนนั้น ได้มีภาระค่าใช้จ่ายให้การศึกษา ต่อเดือนส่วนใหญ่คือ ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท ร้อยละ 27.17 ระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท ร้อยละ 14.67 ต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 9.24 และ มากกว่า 7,000 บาท ร้อยละ 7.07

3.5 ด้านการนำไปใช้หนี้ในระบบ สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีหนี้ในระบบจำนวน 59 คน โดยส่วนใหญ่

มีหนี้จำนวนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.87 หนี้ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.52 หนี้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.80 หนี้ระหว่าง 20,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.26 ตามลำดับ ส่วนมีหนี้มากกว่า 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.54 เท่านั้น ส่วนการจ่ายให้เจ้าหน้าที่เดือนนั้นพบว่า จ่ายให้ ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.39 จ่ายให้ ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.07 และจ่ายให้ระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.98 ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกกองทุน หมู่บ้าน ในการนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ในด้านต่างๆ

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านรายผู้กู้ยืมได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการนำเงินที่กู้ได้ไปใช้จ่ายในด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 ด้านการเกษตร - ควรนำเงินที่กู้ได้ไปใช้จ่าย ในด้านนี้ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ควรทำการเกษตรตาม วัตถุประสงค์ของการกู้ที่ระบุไว้ 2) ให้ครอบครัวยึดหลัก เศรษฐกิจพอเพียง 3) ควรปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ รับประทานกันเอง ถ้าหากเหลือก็นำไปขาย 4) ประกอบอาชีพ การเกษตรที่ตนเองถนัดดีกว่า และ 5) ควรทำไร่นาสวนผสม

4.2 ด้านการค้า/ธุรกิจ - ควรนำเงินที่กู้ได้ไป ใช้จ่ายในด้านนี้ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ควรเพิ่มเงินกู้ เพื่อ ให้เพียงพอกับการลงทุน 2) ควรตั้งร้านสหกรณ์ชุมชน เพื่อให้สมาชิกมีเงินออมและได้รับปันผลปลายปี 3) ทำธุรกิจ เล็กๆ ก่อน แบบค่อยเป็นค่อยไป 4) กรรมการกองทุนฯ ควรให้มีการจัดตลาดนัดในชุมชนสัปดาห์ละครั้ง และ 5) ควรทำธุรกิจในครอบครัว เพราะไม่ต้องจ่ายค่าแรงมาก เช่น ตัดเย็บปลอกหมอน ผ้าห่ม

4.3 ด้านอุปโภค/บริโภค - ควรนำเงินที่กู้ได้ไป ใช้ในด้านนี้ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ควรมีการจัดทำบัญชี ครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ 2) รับประทานอาหารในบ้าน พร้อมกันทั้งครอบครัว 3) ช่วยกันประหยัดน้ำ-ไฟ 4) ควร เก็บเงินออมบางส่วนไว้ดูแลสุขภาพของคนในครอบครัว และ 5) ให้มีเงินสวัสดิการสำหรับสมาชิกกองทุนเวลา

4.4 ด้านการศึกษาบุตรหลาน - ควรนำเงินที่กู้ได้ ไปใช้จ่ายในด้านนี้ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) สอนให้รู้จัก

ประหยัด ไม่เห่อตามกระแสสมัยใหม่ 2) ถ้ามีทุนการศึกษา น้อยก็ควรแนะนำให้เรียนสายวิชาชีพหรือหลักสูตรระยะสั้นไว้ก่อน เมื่อมีอาชีพแล้วจึงหาโอกาสศึกษาต่อภายหลัง 3) อบรม กำชับการใช้จ่ายของบุตรหลานอยู่เสมอ 4) กำหนด การให้เงินแก่บุตรหลานเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือนให้ ชัดเจนและเด็ดขาด และ 5) นำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จริงๆ ในด้านการศึกษาบุตรหลาน

4.5 ด้านภาระหนี้นอกระบบ - ควรนำเงินที่กู้ได้ ไปใช้จ่ายในด้านนี้ 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) พยายามหลีกเลี่ยง การเป็นหนี้นอกระบบ 2) คณะกรรมการกองทุน ควรเพิ่ม เงินฉุกเฉิน เพื่อสามารถนำไปใช้หนี้นอกระบบได้บ้าง 3) หาก ได้กู้มาแล้ว ต้องพยายามส่งคืนโดยเร็ว โดยหาแหล่งที่ ดอกเบี้ยต่ำไปใช้คืน 4) ทุกคนในครอบครัวต้องพร้อมใจกัน ประหยัด และ 5) ให้มีคติประจำใจว่า ใช้จ่ายรายเดือนตาม กำหนด ก็จะหมดหนี้ไปเอง

ถ้าหากพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่สมาชิกกองทุน เสนอแนะไว้มาก โดยจัดลำดับได้ 10 ลำดับ คือ 1) ควรเพิ่ม เงินกู้ เพื่อให้เพียงพอกับการลงทุน 2) ควรมีการจัดทำบัญชี คร่าวๆ อย่างสม่ำเสมอ 3) พยายามหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้ นอกระบบ 4) สอนให้รู้จักประหยัด ไม่เห่อตามกระแสสังคม สมัยใหม่ 5) คณะกรรมการกองทุน ควรเพิ่มเงินฉุกเฉิน เพื่อสามารถนำไปใช้หนี้นอกระบบได้บ้าง 6) รับประทานอาหารในบ้านพร้อมกันทั้งครอบครัว จะเป็นการประหยัดได้ อีกทางหนึ่ง 7) ควรตั้งร้านสหกรณ์ชุมชน เพื่อให้สมาชิก มีเงินออมและได้รับปันผลปลายปี 8) ช่วยกันประหยัดน้ำ - ไฟ 9) ควรทำการเกษตรตามวัตถุประสงค์ของการกู้ที่ระบุไว้ และ 10) ถ้ามีทุนการศึกษาน้อย ก็ควรแนะนำให้บุตรหลาน เรียนสายวิชาชีพหรือหลักสูตรระยะสั้นไว้ก่อน เมื่อมีอาชีพ แล้วจึงหาโอกาสศึกษาต่อภายหลัง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการเกษตร ที่พบว่าสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ ไปได้เงินจากการกู้กองทุนไปใช้ในด้านการเกษตรในการทำ มากที่สุดนั้น เนื่องจากอาชีพหลักหรือดั้งเดิมของคนอีสาน

ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ถึงแม้จะพักอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ก็ตามแต่ก็ยังมีการเกษตรกันอยู่ เพราะเป็นที่ทำกินของ ญาติๆ ที่ทำร่วมกัน

2. ด้านการค้า/ธุรกิจ สมาชิกบางคนนำเงินจากการ กู้กองทุนไปใช้ด้านการค้า/ธุรกิจ ดังนี้ 1) ธุรกิจการผลิต เกี่ยวกับการผลิตขนม 2) ธุรกิจจำหน่ายเกี่ยวกับขายของ ชำรวย 3) ธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้าน ซัก รีด เป็นเพราะว่าการที่สมาชิกอาศัยในชุมชนเมืองซึ่ง เป็นแหล่งชุมชนมีผู้คนหนาแน่น ย่อมสามารถทำธุรกิจ เล็กๆ น้อยๆ ได้ดี คนในชุมชนเองก็ย่อมต้องการความ สะดวกสบาย หรือแม้แต่กลุ่มคนทำงานอาจไม่มีเวลา ทำงานบ้านเอง ฉะนั้นงานทำความสะอาดบ้านและซัก รีด จะเป็นงานที่สามารถทำรายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อีก ทางเลือกหนึ่ง

3. ด้านอุปโภค/บริโภค สมาชิกกองทุนบางส่วนที่ นำเงินจากการกู้กองทุนไปใช้ในด้านการอุปโภค/บริโภค เกี่ยวกับซื้ออาหารการกิน เครื่องใช้ในครัวเรือน

4. ด้านการศึกษาบุตรหลาน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่มีภาระในการศึกษาของบุตรหลานจำนวนสมาชิกกองทุน ทั้งสิ้น 113 คนนั้น ได้มีภาระค่าใช้จ่ายให้การศึกษาต่อเดือน ส่วนใหญ่คือ ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท ซึ่งนับว่ายังไม่มากนัก เพราะผู้เรียนยังอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นส่วนใหญ่

5. ด้านการนำไปใช้หนี้นอกระบบ สมาชิกกองทุน หมู่บ้านจากกลุ่มตัวอย่าง มีหนี้นอกระบบจำนวน 59 คน ถ้าเทียบเป็นค่าร้อยละ ก็คือ ร้อยละ 32.06 เท่านั้น โดย ส่วนใหญ่มีหนี้จำนวนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท สามารถ จ่ายคืนเป็นรายเดือนอยู่ระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท

จากการที่สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ นำเงินจากการ กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน มาใช้ในความจำเป็นตาม 5 ประการ ดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคณะกรรมการกองทุน ควร มี การติดตามผลรายผู้กู้ยืมเป็นระยะๆ และคณะกรรมการ กองทุนจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในการเสนอ โครงการขอกู้เงินว่า เป็นโครงการที่มีลักษณะดังนี้หรือไม่ เพียงใด กล่าวคือ 1) สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่

ชุมชนได้ร่วมกำหนดและจัดวางไว้ 2) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และใช้วัสดุอุปกรณ์ วัสดุดีบ และกำลังแรงงานในท้องถิ่น 3) มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความสามารถในด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกในกลุ่ม 4) ส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน และเอื้อประโยชน์กับคนกลุ่มต่างๆ ตามระดับการมีส่วนร่วมกับโครงการ 5) ไม่ควรก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของชุมชน หากต้องมีโครงการในลักษณะดังกล่าว ควรจะต้องมีวิธีการควบคุมและแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ 6) ไม่ควรมีต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงจนไป ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนสามารถกระจายผลประโยชน์แก่กลุ่มต่างๆ และบุคคลอื่นได้อย่างทั่วถึง 7) ผลผลิตของโครงการควรมีจุดเด่น มีตลาดหลายแห่ง เพื่อให้ชาวบ้านสามารถขายได้อย่างอิสระ ไม่ขึ้นต่อตลาดแห่งใดแห่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

รวมทั้งให้การอบรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอยู่เป็นประจำ สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจจะไม่เกิดขึ้นเลย เพราะการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมีประโยชน์มากมาย และเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนทางความคิดให้เกิดการลด ละ เลิกใช้จ่ายครอบครัวว่าแต่ละเดือนมีรายรับรายจ่ายเท่าไร ก่อให้เกิดเงินออม และทำให้ครอบครัวมีความสุข

จากปัญหาการเป็นหนี้นอกระบบ ถ้าหากไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ ก็คงต้องพึ่งธนาคาร ดังที่ ประยงค์ สังวาลย์ทอง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสำเร็จของการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้นอกระบบ) ของ ธ.ก.ส. : จังหวัดเชียงราย พบว่า ในด้านปัจจัยนำเข้าความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะเห็นได้ว่านโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกรผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจมีผลการปฏิบัติถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดการประสานงานระหว่าง ธ.ก.ส. กับอำเภอ มีการร่วมมือ ติดต่อกับประสานงานทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในด้านกระบวนการความสำเร็จอยู่ในระดับมากซึ่งมีวิธีปฏิบัติขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ข้อมูลลูกหนี้ที่ผ่านการประชาคมหมู่บ้านเชื่อถือได้ การเจรจาประนอมหนี้ ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ และพนักงาน ธ.ก.ส. สมาชิก

กองทุนต้องตระหนักอยู่เสมอเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะ “สามสอดคล้อง” คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายความคล่องตัว ซึ่งเป็นนโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อย่านำให้เกิดผลกระทบสู่ครอบครัวดังที่ Joseph P. Kaboski and Robert M. Townsend (2002) ได้ศึกษาไว้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านระหว่างปี 2544 - 2546 พบว่า กองทุนหมู่บ้านส่งผลกระทบต่อปริมาณของหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินโดยรวมของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดการกู้ยืมจากแหล่งกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็มีการออมเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน โดย 38 เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านมีแนวโน้มที่จะมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น และ 27 เปอร์เซ็นต์มีแนวโน้มว่าจะมีเงินออมมากกว่าระดับเฉลี่ยทั่วไป ศาสตราจารย์ ทาวน์เซนต์ ระบุว่า ผลการศึกษาชี้ว่า การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านทำให้มีการลงทุนด้านเกษตรกรรมมากขึ้น แต่ไม่ก่อให้เกิดการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ๆ ในครัวเรือน ปริมาณธุรกิจที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มจำนวนธุรกิจในครัวเรือนเท่านั้น

นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความตระหนักให้กับสมาชิก ดังข้อคิดจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้จากการวิจัยของ พรพิมล เจริญมีประเสริฐและคณะ (2547) ที่กล่าวไว้ว่า ประเด็นเกี่ยวกับการนำไปสู่การสร้างสรรค้งานภายในครอบครัว ชุมชนและสังคมได้นั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยเชิงปฏิบัติให้ข้อคิดว่า 1) กลุ่มผู้กู้ไปค้าขายจะต้องเรียนรู้หาประสบการณ์ในเรื่องทำเลที่ตั้ง การเชิญชวนลูกค้า และการบริการลูกค้า 2) กลุ่มผู้กู้ไปทำการเกษตร จะต้องรู้จักการปรับปรุงดินเมื่อดินเสื่อมสภาพ การเลือกใช้ปุ๋ย การเลือกซื้อยาฆ่าแมลงและยาปราบวัชพืช การรับรู้ความเคลื่อนไหวของราคาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการเกษตร 3) กลุ่มผู้เลี้ยงโคจะต้องเรียนรู้เรื่องการเลือกซื้อโคพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ การทำคอกที่ถูกต้อง การเลี้ยงและดูแลรักษาสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆ รู้จักการเก็บออม รู้คุณค่าของการใช้เงิน ก่อให้เกิดเงินออม และทำให้ครอบครัวมีความสุข

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

จุดแข็ง

1. การมีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 - 6 คน (จำนวน 110 คน ร้อยละ 59.78) นับว่ายังไม่มากนักและสถานภาพส่วนใหญ่มีครอบครัวที่สมบูรณ์
2. ส่วนใหญ่สมาชิกกองทุนมีบุตร - หลานที่จะรับผิดชอบด้านการศึกษาจำนวนน้อย ฉะนั้นในการที่จะกู้เงินกองทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม คาดว่าน่าจะเป็นไปได้
3. ส่วนใหญ่สมาชิกที่มีอาชีพค้าขาย เพราะเป็นชุมชนเมืองและมีประชาชนหนาแน่น
4. ถึงแม้ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาภาพรวมของสมาชิกที่จบระดับมัธยมศึกษา, อาชีวศึกษา, สูงกว่าปริญญาตรี เมื่อรวมกันแล้วจะมีจำนวนมากกว่าระดับประถมศึกษา
5. สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีภาระในการผ่อนบ้าน
6. จำนวนเงินที่กู้จากกองทุนมีเพียงร้อยละ 46.74 จำนวนเงินระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท และมีผู้ค้างชำระเป็นส่วนน้อย
7. สมาชิกให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมสามัญตามวาระ/วิสามัญในกรณีพิเศษเสมอ

จุดอ่อน

1. สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุ 59 ปี หากนำเงินกู้ไปดำเนินการทางธุรกิจ/ค้าขาย อาจจะไม่คล่องตัวมากนัก
2. ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีพื้นที่ที่ทำกิน เพราะมีต่ำกว่า 1 ไร่ ส่วนผู้ที่ไปทำที่นั่น ก็มักจะเป็นที่นาของญาติๆ ที่ต้องช่วยกันทำ
3. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ยังนับว่าน้อย เพราะอยู่ระหว่าง 3,000 - 5,000 บาท เท่านั้น

ปัจจัยภายนอก

โอกาส

1. ส่วนใหญ่สมาชิกได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระเบียบการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน การเขียนโครงการกู้เงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน
2. ผู้มาให้ความรู้ในการอบรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของจังหวัด อาทิเช่น พัฒนาการอำเภอ/จังหวัด เจ้าหน้าที่ธนาคารเกษตรฯ

อุปสรรค

1. สมาชิกบางส่วนนำเงินไปใช้ด้านเกษตรคือ การทำนา นั้น เนื้อที่ส่วนใหญ่จะเป็นของญาติๆ เพราะตัวเองมีพื้นที่ทำกินน้อย
2. คณะกรรมการกองทุนไม่มีฝ่ายติดตามประเมินผล รายผู้กู้ว่า ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และเป็นอย่างไรบ้าง
3. เงินที่อนุมัติให้กู้ไม่เพียงพอต่ออาชีพด้านธุรกิจ/การค้าขนาดกลาง - ใหญ่ ถ้าสามารถทำการค้าได้ ก็เป็นเพียงรายขายของชำเท่านั้น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มาให้การอบรมอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการรับรู้หรือการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะกรรมการกองทุนควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาให้การอบรมวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
2. คณะกรรมการกองทุนควรได้ออกติดตามผล ประเมินผลของการนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด อย่างไร
3. คณะกรรมการกองทุนควรจัดทำทำเนียบรายผู้กู้ที่นำเงินกู้ไปก่อให้เกิดความประสบผลสำเร็จ และจัดทำประกาศยกย่องชมเชยไว้ที่สำนักงานกองทุน หรือออกรายการวิทยุชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างกับบุคคลอื่น

4. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจัดตาราง
ออกเยี่ยมสมาชิกกองทุนอย่างน้อยชุมชนละ 2 ครั้ง

5. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดตารางการอบรม
ให้กับสมาชิกไว้ตลอดปี อาทิเช่น อาชีพการทำขนม ผลิต
ดอกไม้ประดิษฐ์ การเปิดร้านอาหาร การตลาด การจัดทำ
บัญชีครัวเรือน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553
ผู้วิจัยขอขอบคุณแหล่งทุนที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุน
ทุนวิจัยรวมทั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคามที่คอยส่งเสริมให้ได้รับโอกาสครั้งนี้ไว้ ณ
โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
ชุมชนเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นเขตพื้นที่การวิจัยและ
สมาชิกกองทุนรายผู้เยี่ยมทุกๆ ท่าน ที่ให้ความร่วมมือใน
การให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย อาจารย์ ว่าที่ ร.ต. ภานูทัต
สวัสดิ์ถาวร อาจารย์สุรพร คลังพระศรี อาจารย์ปัญญาภรณ์
พงศ์ศาสตร์ และอาจารย์กุลธิตา ภูมิเหล่าแจ้ง ที่ทำให้การวิจัย
ครั้งนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อีกทั้งผู้เกี่ยวข้องใน
การให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลต่างๆ จนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูล
ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คุณค่าและประโยชน์จากรายงานการวิจัยฉบับนี้ คงจะ
เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจ
เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยเรื่องอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน
คณะกรรมการ. (2544). **คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

พรพิมล เกลิมมีประเสริฐ. (2547). **การวิจัยและพัฒนา
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างการ
บริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
จังหวัดมหาสารคาม**. มหาสารคาม : ฝ่ายเอกสาร
การพิมพ์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พัชรินทร์ อุประ. (2543). **รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์.**
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย,”
(ออนไลน์).

วิจิต นันทสุวรรณ และจางนงค์ แรกพินิจ. (2541). “บทบาท
ของชุมชนกับการศึกษา,” **รายงานการศึกษาวิจัย
เสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.**
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2546). **การบริหารจัดการเทศบาล
ในยุคปฏิรูปการเมือง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
สมบุญ สมบูรณ์ และคณะ. (2535). **รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์.**
ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.

สุชาติ จักรพิสุทธ์. (2547). “การศึกษาทางเลือกของชุมชน,”
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 27 (4) :
18 - 23. (มิถุนายน - สิงหาคม).

อคิน รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
งานพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบาย
สาธารณะสุข.

อภิัญญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะของ
สถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Fornaroff, A.(1980). **Community involvement in Health System for Primary Health Care.** Geneva : World Health Organization.
- Koufman, H.F. (1949) **Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities.** Agricultural Experiment Station Bulletins. March.
- Reeder, W.W. (1974). **Some Aspects of The Information Social Participation of Farm Families in New York State.** New York : Unpublished Ph.D Dissertation, Cornell University.
- United Nation, Department of International Economic and Social Affair. (1981). **Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and Nation Development.** Report of The Meeting for The Adcock Group of Expert. New York : United